

Valdkond	Sotsiaalained
Kursuse nimetus	Tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat
Klass	11.-12. klass
Kursuse eesmärk	Kursuse eesmärk on anda õpilasele arusaam tsivilisatsioonide kujunemise seaduspärasustest ning näidata, kuidas maailma eri paigus targanud ühiskonnad üksteisega sarnanevad.
Kursuse sisu lühikokkuvõte	<p>Teemad: Egiptuse, Mesopotaamia, Induse, Hiina, Araabia, Ameerika ja Aafrika tsivilisatsioonide peamised arengujooned, kultuurilised eripärad.</p> <p>Mõisted: tsivilisatsioon, kultuur, hierarhia, sotsiaalne kihistumine</p> <p>Põhimõtted: Anda õpilastele põhiteadmised Euroopaväliste tsivilisatsioonide ajaloost ning oskuse analüüsida erinevate arengute mõju kaasajale ning leida sarnasusi tänapäevaste ühiskondadega Väärtustada eri teooriate ja seisukohtade arvestamise vajadust ajalooliste narratiivide määramisel sündmustest kõnelemisel. Õpetada allikakriitikat nii kirjalike kui kujutavate allikate käsitlemisel.</p>
Lõiming teiste õppeainete ja päriseluga	Õppeained: geograafia – tsivilisatsioonide geograafiline sättumus ning selle mõju ühiskonna toimimisele Egiptuse näitel; kunstiajalugu – tänapäeva Hiinas olulise kunstivormi, kalligraafia arenemine vanas Hiinas; kirjandus – eri tsivilisatsioonide eeposte ja kangelaslugude sarnasus ning sarnasus; ühiskonnaõpetus – ühiskonnas oluliste institutsioonide kujunemine Kesk-Ameerika kultuuride näitel; film – M. Gibson, „Apocalypto“; Disney, „Mulan“

	Päriseluga: Näidata, kuidas araabia maade, Hiina ja India kunagised tsivilisatsioonid on kandunud edasi tänapäeva ning mõjutanud tänapäevast kultuuri, ühiskonnakorraldust ja õigusruumi.
Akadeemilise aususe arendamine	Kursuse algul selgitatakse õpilastele ausa käitumise põhimõtteid ning ebaausa käitumise tagajärgi. Arutluse kirjutamise eel selgitatakse, mis on plagiiaat. Esitluste ja arutluse puhul jälgitakse korrektset viitamist.
Õppija profiili rakendamine	Uurivad: allikate lugemine ja võrdlemine. Teadmishimulised: julgustada küsimuste küsimist ja omal käel uuritu propageerimist (endale huvitaval teemal esitluse tegemine). Mõtlevad: oskus seostada ajalugu tänapäevaga (kastisüsteemi kujunemisest ning selle mõjudeni tänapäeva Indias), põhjuse ja tagajärje seose nägemine, arutluse kirjutamine. Avatud suhtlejad avatud meelega: oma arvamuse sõnastamine, väitlemine, rollimäng (põlisameeriklaste ja Hispaanlastest konkistadooride esmakohtumine) Hoolivad ja julged: oma arvamuse väljendamine, teiste õpilaste ära kuulamine ja respektierimine Tasakaalustatud eluviisiga: õppetunni materjali järgmiseks tunniks üle lugemine vähendab õpilase koormust arvestuseks õppimisel.
Õpioskuste arendamine, digioskuste sh	Õpioskused <ol style="list-style-type: none"> 1. Planeerib lühi- ja pikaajalisi töid; peab kinni tähtaegadest – õpib kirjalikeks töödeks oma aega planeerides, arutluse kirjutamisel peab kinni esitatud tähtajast. 2. Teeb põhjendatud järeldusi ja üldistusi – võrreldes erinevaid kultuure suudab teha üldistusi, näha sarnasusi ja erinevusi; sõnastab analüüsi arutluses Digioskused <ol style="list-style-type: none"> 1. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas – digisisu väärtus; sihtrühm ja keskkond digisisu jagamiseks – kursuse jooksul tehtavate digiülesannete lahendamise eel korraldatakse üle, kuidas valida auditooriumile vastavat keskkonda digisisu loomiseks ja esitlemiseks. 2. Digisisu loomine – Digisisu loomine erinevaid multimeedia elemente kasutades (tekst, pilt, video, heli, animatsioon, video- ja helitöötlus) – luuakse video oma valitud tsivilisatsiooni leiutiste tutvustamiseks.

Õpitulemused	<p>Esiaeg ja tsivilisatsioonide teke</p> <p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1. iseloomustab esiaja arengujärke ja saavutusi ning analüüsib seoseid ja järjepidevust arengus;2. teab antropogeneesi põhijärke ja analüüsib erinevaid käsitlusi inimese kujunemisest;3. analüüsib tsivilisatsioonide kujunemise põhjusi ja arengut, iseloomustab näidete kaudu tsivilisatsioonide peamisi tunnuseid;4. teab esiaja allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi esiaja arengu kohta;5. näitab kaardil varajaste tsivilisatsioonide asualasid. <p>Egiptus</p> <p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1. analüüsib Egiptuse riiklust, ühiskonda ja igapäevaelu, loob seoseid mineviku ning tänapäeva vahel;2. iseloomustab näidete kaudu Egiptuse kultuuripärandit ning religiooni, teaduse ja kirja arengut;3. teab Egiptuse ajaloo allikaid. <p>Mesopotaamia ja Ees-Aasia</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1. analüüsib riiklust, ühiskonda ning igapäevaelu Mesopotaamias ja Ees-Aasias ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;2. iseloomustab näidete kaudu Mesopotaamia ja Ees-Aasia kultuuripärandit ning religiooni, kirja, kirjanduse ja teaduse arengut;3. tunneb iisraeli rahva ajaloo põhisündmuse ja monoteistliku religiooni kujunemist;
---------------------	---

4. teab tähtsamaid kirjalikke allikaid.

India

Õpilane:

1. tunneb India ajaloo tähtsamaid arengujärke Induse tsivilisatsioonist Euroopa kolonisatsiooni alguseni ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
2. analüüsib India ühiskonda, eluolu, religioone ja kultuuripärandit;
3. teab India ajaloo allikaid.

Hiina

Õpilane:

1. tunneb Hiina ajaloo peamisi arengujärke tsivilisatsiooni tekkest kuni keisririigi lõpuni ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
2. iseloomustab Hiina ühiskonda, eluolu, religiooni ja kultuuripärandit;
3. teab Hiina ajaloo allikaid.

Ameerika

Õpilane:

1. tunneb Kesk-Ameerika ja Andide tsivilisatsiooni peamisi arengujärke nende tsivilisatsioonide tekkest kuni eurooplaste koloniaalvallutuseni, loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;
2. iseloomustab ja võrdleb Kesk-Ameerika ning Andide tsivilisatsiooni ühiskonda, eluolu, religiooni ja kultuuripärandit;
3. teab Ameerika põlisrahvaste (maiade, inkade, asteekide) ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi Ameerika varasemate tsivilisatsioonide kohta.

Araabia maad

	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1. tunneb islami teket ja levikut Aasias ja Vahemere maades ning iseloomustab islami mõju ühiskonnale;2. analüüsib araabia kultuuripärandit, toob näiteid araabia kultuuri mõju kohta Euroopale, loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;3. teab araabia ajaloo allikaid. <p>Aafrika tsivilisatsioonid</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1. tunneb tähtsamaid Aafrika kultuure (Punt, Kartaago, Mali) ning loob seoseid mineviku ja tänapäeva vahel;2. iseloomustab Aafrika põlisrahvaste kultuuride erijooni;3. teab Aafrika ajaloo allikaid ning teeb allikate alusel järeldusi Aafrika ajaloo kohta.
Hindamine	Hindamine toimub kontrolltööde, esitluse ja arutluse põhjal.
Õppekäigud, külalisesinejad jms projektid,	Võimalusel teemakohase näituse külastamine Tartu muuseumis.
Õppetöö diferentseerimine	Ajaloo-olümpiaad, kursuse kirjalike tööde järele vastamine.
Õppematerjalid	"Inimene, ühiskond, kultuur". I osa. Vanaaeg. Mait Kõiv, Avita 2006 "Inimene, ühiskond, kultuur". II osa. Keskaeg. Mait Kõiv, Mati Laur. Avita 2007